

бі думка про такий закон цілком слушна, й можна тільки побажати, щоб як-найшвидче були опубліковані подробиці нового закону.

Ще один „возсоединенный“.

Недавно у нас була надрукована звітка про настановлення д. Вергуна за професора у варшавському університеті. Російські газети до цієї звітки додавали, дивуючись, що новий „професор“ не має ніяких наукових праць, а придбав ласку міністерства народної освіти самим тільки патріотичним співробітництвом у „Новомъ Времени“. Кажучи так, російські газети не знають добре, що за птах з д. Вергуна, бо й по-за патріотичною діяльністю в „Новомъ Времени“ єсть у д. Вергуна досить інших заслуг перед російською державністю, за які конче, рано чи пізно, повинен був він дістати добру нагороду. Колиш по українських часописах траплялось досить матеріалу про цього „возсоединенного“ і шкода було б його не нагадати тепер, коли д. Вергун доскочив уже свого, коли „сбылись пылкія мечтанія“ про тепленьку посаду та добре становище в Росії.

Д. Вергун — „червонорусь“, син селянина з Городка, під Львовом. Спершу пробував він ошчасливити свою батьківщину „Червоную Русь“ і працював для неї і віршем, і прозою. Але як невдячна батьківщина не добачала ніякої користі, ні хисту в його віршах та в прозі, то д. Вергун отрусив „червоноруській“ порох з ніг своїх і перебрався до „Нового Времени“. Але вже й перше робив він свої наїзди в Росію, про які по старих часописах зосталося багато звісток. З них ми де-що тут подамо на уславлення нового професора у варшавському університеті.

Року 1900-го у Відні почав д. Вергун випускати журнал „Славянскій Вѣкъ“, — „всеславянскій органъ для защиты славянскихъ культурныхъ интересовъ, распространения русскаго языка и поширенія торговыхъ сношеній между Россіей, Австро Венгріей и державами Балканскаго полуострова“. За програму до свого видання д. Вергун сміливо міг би взяти свої ж таки вірші з „Червоноруських отзвуків“:

Лѣтъ тысячу былъ вѣкъ романскій,
Вторую тысячу — германскій,
А третью тысячу пришла —
Тутъ насъ судьба ужъ признала:
Ура! нашъ вѣкъ русско славянскій.

В своєму буквально таки гумористичному органі д. Вергун вигукував „ура“, заводив „торговля сносенія“, лаяв українців, викручувався, мов шкурат на огні, коли його просто патали про завдання його органу*), припиняв його, коли їздив брати шлюб до Росії (так про це й писав!), поновляв знов, — аж поки року 1905-го покинув зовсім видавати. Причина аварії лежала в тому, що відомий Череп-Спиридович перестав давати гроші на видан-

*) Напр. д. Вергун зрієся славянофільства Хомькова й Аксакова та панславизма Козара й Шафарика, а завдання „Сл. Вѣка“ покладав у тому, щоб виробити явесь „всеславянское мировоззрѣніе“ („Славянскій Вѣкъ“, 1900, ч. 7—8). Коротко і ясно.

ня**), а перестав давати, бо викрились за ним такі афери після опублікування відомих телеграм „латинського агентства“, що стала навіть перспектива ближчої знайомости з прокуратурою. Досить, того, що зник Череп-Спиридович, пропав і „Славянскій Вѣкъ“... Правда, д. Вергун і тут на останці скитрував: він заявив, що припиняє „Славянскій Вѣкъ“ через те, що... російська цензура йому у Відні дихати не дає!... А так заявивши, перебрався просто до „Нового Времени“, не лякаючись і цензури. Проте з публіцистикою, як бачимо, спершу не пощастило д. Вергуні.

1901-го р. д. Вергун приїхав до Росії з відчитами про „Зарубежную Русь“. Відчити починалися трієвкою фразою: „Великій русскій народъ стоить, опираясь одной ногой на горы Кавказа, а другой на Карпаты. Подъ ногой, упирающейся въ Кавказъ, земля трещитъ и чувствуется великая мощь и сила. Другая же нога богатыря израна. отъ нея отрублены три пальца: Русь галицкая, Русь буковинская и Русь угорская или венгерская“. Слухачі проте не оцінили ні краси цього розкаряченого велетня, ні Вергунового патріотизму: і в Київі, і в Москві публіка припинила красномовність оратора свистками та вигуками: „геть“, „зрадник“, „долой“ і т. д. По газетах, навіть консервативних („Петербург. Вѣдомости“), з'явилися статті, де подано не дуже то прихильну характеристику д. Вергуна.**) Так нещасливо скінчилася тоді й друга спроба звозувати Росію — устним словом.

Того ж р. 1901-го д. Вергун видав збірку віршів „Червоноруські отзвукі“, в якій його галицькі товариші й прихильники добачали епохальне з'явище. В цій епохальній книжечці маємо таку, напр., перлину:

*Гумилевъ вымокал, прізьмъ нахлѣбный
ока
Станъ, дрогнувшій слезка и взглядъ без-
стыжій, властный
Вширь выдали тебя... Въ безсиліи молчуемъ
Какъ виновнъ песь, побрелъ я за тобой.
(Стр. 16).*

Або:

*Слепайтеся, исчадія темной ночи,
Кловы и тля, теперь я въ вашей м о ч и,
Паруйте до утра, до презыткѣ (стр.
120)*

Вся „епохальна“ збірка д. Вергуна дала „Русской Мысли“ привід згадати блаженної пам'яті Хвостова й закінчити свою рецензію „выразительными словами Шевырева“:

*...въ душевой кузницѣ терпѣнья
Сгяхоль, какъ могоють, стуча
Куеть онь съ дожаго плеча
Свом чугуныя творенья...*

Нещасливо, як бачимо, скінчилася спроба д. Вергуна звозувати Росію й „поетичним“ словом.

Але він не зневірився й не втік, як „виновнъ песь“: не дурно ж дістав виховання в „душевой кузницѣ терпѣнья“, поміж „клоповъ и тли“... І ось попрацювавши так років з п'ять у „Новомъ Времени“, з ласки д. Касо, очинився вже на університетській кафедрі... Цікаво тільки, чого і як навчатиме цей вьюнкий публіцист, невда-

*) „Л.-Н. Вѣстник“, 1905, VIII, 203.

**) „Л.-Н. Вѣстник“, 1902, I, 72, — 77, II, 27.

хя-оратор та горе-пїїта? А втім—про
це тепер найменше питають: зате ж
бо патріот із його „преотмївний“!

С. ефремов.